

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 14 lutego 2018 r.

Poz. 988

WOJEWODA ŚLĄSKI

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR NPIL.4131.4.13.2018 WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

z dnia 4 lutego 2018 r.

w sprawie zmiany nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 w związku z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 z późn. zm.), dalej jako „ustawa”

zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się nazwę ulicy "**Gwardii Ludowej**" (06406) położonej na terenie Miasta Gliwice, na całym jej przebiegu, na "**Emilii Plater**".

§ 2. Wykonanie zarządzenia zastępczego powierza się Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

§ 4. Zarządzenie podlega wykonaniu począwszy od dnia wejścia w życie.

Uzasadnienie

Przepisy art. 1 ust. 1 i 2 ustawy stanowią, że nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Przepis art. 6 ust. 2 ustawy stanowi, że w przypadku niewykonania tego obowiązku w ww. terminie tj. do dnia 2 września 2017 r. właściwy

wojewoda ma obowiązek wydania zarządzenia zastępczego, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął wyżej wskazany termin. Wydanie ww. zarządzenia zastępczego, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy winno zostać poprzedzone uzyskaniem opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z przepisem art. 1.

W przedmiotowej sprawie Wojewoda Śląski pismem Nr NPII.4100.194.2017 z dnia 8 września 2017 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Gliwice z prośbą o udzielenie informacji, dotyczącej m.in. ulicy "Gwardii Ludowej" położonej na terenie miasta Gliwice, tj. kto i kiedy nadał nazwę tej ulicy. W przypadku, gdy była to Rada Miasta Gliwice (ew. Miejska Rada Narodowa), poproszono o przesłanie Wojewodzie uchwały w sprawie nadania nazwy ww. ulicy wraz z uzasadnieniem. W odpowiedzi, pismem z dnia 14.09.2017 r. Kierownik Referatu Ewidencji Gruntów Urzędu Miasta w Gliwicach, działający z upoważnienia Prezydenta Miasta Gliwice, wyjaśnił, że nazwa ww. ulicy nada została uchwałą XIX/88/77 Miejskiej Rady Narodowej w Gliwicach oraz Nr VI/157/2007 Rady Miejskiej w Gliwicach oraz udostępnił adres witryny internetowej, z którego możliwe było pobranie skanów tychże uchwał.

Następnie pismem z dnia 15.11.2017 r. Wojewoda zwrócił się z prośbą o podanie propozycji nowej nazwy m.in. ww. ulicy, adekwatnej do nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy.

W odpowiedzi na powyższe, Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice, pismem z dnia 24.11.2017 r. poinformował, że prośbę o podanie propozycji nowych nazw ulic przekazano do Rady Miasta Gliwice, w celu realizacji zgodnie z kompetencjami ustawowymi.

Następnie, pismem z dnia 29.11.2017 r. gmina Gliwice przekazała wykaz nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy ulicy "Gwardii Ludowej".

Powyżej wskazanej ulicy Gwardii Ludowej w Centralnym Rejestrze Ulic (ULIC) prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny nadano identyfikator 06406.

Wojewoda Śląski, realizując wymóg wynikający z art. 2 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3 ustawy, pismem z dnia 15 listopada 2017 r., Nr NPII.4100.194.2017 zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii dotyczącej zgodności nazwy m.in. ulicy "" Gwardii Ludowej" położonej na terenie Miasta Gliwice z art. 1 ustawy. W dniu 30 stycznia 2018 r. Wojewodzie Śląskiemu została doręczona opinia Nr BUW-940-11(7)/18 wskazująca, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej nazwa ulicy "Gwardii Ludowej" w miejscowości Gliwice jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

W ww. opinii wskazano, m.in. że: *"Gwardia Ludowa, Armia Ludowa-Gwardia Ludowa (AL-GL) została utworzona w 1942 roku jako zbrojne ramię stalinowskiej konspiracji Polskiej Partii Robotniczej (PPR) ściśle podporządkowanej ośrodkom dowódczym w ZSRR. Na początku 1944 roku GL faktycznie przemianowana została na Armię Ludową - była jej trzonem i podstawową częścią składową. Mimo propagandowych hasel ukierunkowanych na wykreowanie AL jako siły zbrojnej polskiego podziemia do końca pozostała formacją realizującą priorytety sowieckiej racji stanu i narzędziem Stalina wobec Polski. W odróżnieniu od organizacji polskiego podziemia niepodległościowego (zarówno prawicowych, jak i lewicowych, związanych z ruchem socjalistycznym, ludowym i narodowym) GL PPR była formacją reprezentującą sowiecką rację stanu. Stała na gruncie przynależności ziem zajętych przez ZSRR po 17 września 1939 roku (łącznie z Białostoczczyzną) do państwa sowieckiego, a jej stosunek do niepodległości Polski oraz legalnych organów Państwa Polskiego - Prezydenta, Rządu RP oraz Polskiego Państwa Podziemnego - zawsze był odzwierciedleniem polityki Stalina wobec Polski. Ze względu na pełne podporządkowanie GL-AL władzom sowieckim były one faktycznie częścią sił zbrojnych ZSRR, działających na zapleczu frontu niemieckiego, podobnie jak inne sowieckie grupy dywersyjne. Przez cały okres istnienia były narzędziem rozpracowania wywiadowczego Polskiego Państwa Podziemnego, a czasem także politycznego i militarnego zwalczania dążeń do odbudowy niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej."*

Wojewoda Śląski w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z ww. opinii, uznając konieczność zmiany nazwy ulicy "Gwardii Ludowej", jako sprzecznej z art. 1 ustawy.

W związku z powyższym - uwzględniając stanowisko Rady Osiedla Wojska Polskiego wyrażone w uchwale Nr 10/06/2017 z dnia 25 czerwca 2017 r. - Wojewoda Śląski postanawia o nadaniu ulicy Gwardii Ludowej położonej na terenie Miasta Gliwice nazwy "Emilii Plater".

Zgodnie z dostępnymi źródłami Emilia Plater (Broel-Plater) (1806–1831) to bohaterka powstania listopadowego. Urodziła się 13 XI 1806 w Wilnie. Wiosną 1831 r. Plater wraz z całą Litwą dała się porwać

entuzjizmowi patriotycznemu i była jedną z kilkunastu dziewcząt, które wzięły udział w powstaniu z bronią w rękę. W dniu 4 kwietnia 1831 r. podpisała akt powstania powiatowego w Jeziosach. W dniu 30 IV 1831 r. Plater dotarła do powstańczego zgrupowania Karola Załuskiego i znalazła się 4 V 1831 r. w bitwie pod Prestowianami. Kiedy rozbita partia Załuskiego podzieliła się na mniejsze grupy, Plater trafiła do oddziału strzelców wilkomierskich i wraz z Konstantym Parczewskim znalazła się w potyczce pod Mejszagołą. W Gabrielowie 5 VI była świadkiem spotkania kilku partii litewskich z zagonem kawaleryjskim przybyłym z Królestwa pod dowództwem gen. Dezyderego Chłapowskiego. Po klęsce gen. Antoniego Giełguda pod Wilnem nastąpiła ucieczka powstańców z Kowna na Rosienie i Plater 25 VI, któryś raz z rządu, cudem uniknęła kozackiego pościgu. W czasie fatalnego szturmu na Szawle 6 VII trzymano ją przy taborach. W kilka dni potem zapadła decyzja o przejściu korpusu Giełguda za kordon pruski. Zmarła w Justianowie 23 XII 1831 i pochowana została na nieznanym już cmentarzu w Kopciowie (obecnie: Kapciamiestis).

W marcu 1832 powstał niezmiernie popularny wiersz Mickiewicza „Śmierć pułkownika”, gdzie Plater została wystylizowana na idealnego wodza, ubóstwianego przez lud i przez żołnierzy. Dalszą reklamę wylansowali jej stryjeczni bracia: Cezary i Władysław; Józef Straszewicz ogłosił trzy kolejne wersje jej francuskiej biografii. Poświęcali jej wiersze Francuzi, Niemcy, Włosi, Anglicy i Węgrzy – z rodaków obok Mickiewicza Konstanty Gaszyński i Antoni E. Odyniec. Emilia Plater weszła na trwałe do Panteonu bohaterów niepodległościowych. W XX w. Wojciech Kossak poświęcił jej obraz: „E. P. w walce z kozakami”, Wacław Gąsiorowski powieść (1908), zaś Tadeusz Konczyński dramat w 3 aktach z epilogiem (1931).

W latach międzywojennych 22 pułk piechoty nazwano imieniem Emilii Plater, jej podobizna znalazła się na banknotach dwudziestozłotowych, nie tylko Banku Polskiego, ale i Banku Emisyjnego Generalnej Guberni (por. <http://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/emilia-plater>)

Nie ulega wątpliwości, że Emilia Plater jest godna upamiętnienia poprzez nadanie nazwy ulicy, która to nazwa pozostaje zgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Reasumując, wydanie zarządzenia zastępczego w przedmiotowej sprawie, należy uznać za uzasadnione i konieczne.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze, zgodnie z art. 6c ustawy, w związku z art. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 2495), służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 30 dni licząc od dnia doręczenia zarządzenia, jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Wojewoda Śląski

Jarosław Wieczorek

Otrzymują:

1. Rada Miasta Gliwice
2. aa